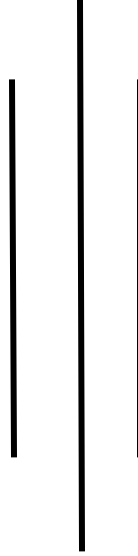

घोराही उप-महानगरपालिका

दोश्रो नगर सभाको पहिलो अधिवेशन

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का लागि

नीति तथा कार्यक्रम

घोराही उप-महानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

घोराही, दाङ, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

घोराही उपमहानगरपालिकाको दोश्रो नगरसभाको पहिलो अधिवेशनमा नगरसभा समक्ष नगर प्रमुख श्री नरुलाल चौधरी ज्यूबाट प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७९/०८०को नीति तथा कार्यक्रम ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु,

१. सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमबाट मुलुकको चौतर्फी विकासको आकांक्षा पूरा गर्न नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात स्थानीय सरकारको दोश्रो कार्यकालको सुरुवात सँगै विभिन्न बिषय क्षेत्रसंग सम्बन्धित सरोकारवाला तथा नगरवासीहरुको अमुल्य सुझावहरुको सहयोगमा तयार गरिएको घोराही उपमहानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय नगर सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूति गरेको छु ।
२. यस अवसरमा समाजको आमूल परिवर्तन र सङ्घिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापना सम्मको विभिन्न कालखण्डका राजनीतिक आन्दोलन, संघर्ष र क्रान्तिहरुमा आफ्नो अमुल्य जीवन अर्पण गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरु प्रति उच्च सम्मानका साथ भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । ती आन्दोलनहरुको अग्रपंक्तिमा रहेर नेतृत्व गर्नु हुने अग्रजहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु । मुलुकको राजनीतिलाई सङ्घीय शासन प्रणाली सहितको लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको यस स्वरूपमा ल्याउन महत्वपूर्ण योगदान गर्नुहुने अग्रज एवं घाइते योद्धाहरु तथा बेपत्ता नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
३. नगर स्थापना काल देखि नगर निर्माणको विभिन्न चरणमा नेतृत्व गर्नुहुने सबै अग्रज व्यक्तित्वहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै उहाँहरुले पुर्याउनु भएको योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु,

४. नेपालको संविधान बमोजिम शासन प्रणालीको नयाँ शासकीय संरचनाका रूपमा स्थानीय सरकारको स्थापनाको पहिलो कार्यकाल अवधिमा घोराही उपमहानगरपालिकाले विभिन्न नीतिगत, कानूनी, संरचनागत एवं व्यवस्थापकीय पक्षमा सुधार गरी कार्य सम्पादन गर्दै सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका क्रियाकलापहरुलाई तिब्रताका साथ अगाडी बढाउन सफल भएको छ ।
५. यसै बिचमा विगत २ आर्थिक वर्ष देखि विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाईरसबाट हाम्रो उपमहानगरपालिका समेत अछुतो रहन सकेन । उक्त विषम परिस्थितीमा महामारी रोकथाम, नियन्त्रण एवं उपचारका लागि स्रोत साधन, औषधी, उपकरण, अक्सिजन, भेन्टीलेटर, जनशक्ती व्यवस्थापन तथा परिचालन, कोभिड विरुद्धको खोप आपूर्ति एवं व्यवस्थापन कार्यमा प्रत्यक्ष, परोक्ष सहयोग गर्नु हुने संघ सरकार, प्रदेश सरकार, राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, निजि अस्पताल, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, संचार जगत, विभिन्न संघ संस्था, स्वास्थ्यकर्मी लगायत सम्पूर्णलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु

६. अब म यस सम्मानित सभा समक्ष चालु आर्थिक वर्ष सम्म हासिल भएका मुख्य मुख्य क्षेत्रगत उपलब्धीहरुको समीक्षा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
७. स्थानीय तहको पहिलो कार्यकालको पाँच वर्षे अवधी पूरा हुदै गर्दा जम्मा ८६ वटा कानूनहरु निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेका छन जस मध्ये चालु आर्थिक वर्षमा विभिन्न क्षेत्रगत ऐन १ वटा, कार्यविधि ४ वटा , मापदण्ड २ वटा र निर्देशिका ३ वटा गरी जम्मा १० वटा कानूनहरु निर्माण भई जनअपेक्षा अनुरूपको विकास निर्माण एवं नागरिक मैत्री सेवा प्रवाहका माध्यमबाट सुशासनको प्रत्याभुत गराउन कानून निर्माणको यस उपलब्धीले विशेष टेवा पुगेको अनुभूति गरेको छु ।
८. पहिलो स्थानीय तह निर्वाचन पश्चात हाल सम्म मुख्य रूपमा जम्मा १९३ वटा स्थानीय सडकहरुमा करीव १४० किलोमिटर सडक कालोपत्रे , १८७ किलोमिटर सडक ग्राभेल तथा स्तरोन्नति, १५२ किलोमिटर नयाँ सडक निर्माण, ४० किलोमिटर सडक नियमित मर्मत भएका छन भने ६७ वटा स्थानीय पुल, कलभर्ट निर्माण , २ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माणले सबै वडाहरुलाई सहज सडक संजालले जोडी सामाजिक जीवनलाई सरल तुल्याएको छ यसले जनताको आर्थिक स्थितीमा सुधार भएको छ ।
९. नगरवासीहरुलाई स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउने उद्देश्य अनुरूप थप ३४०२ घरपरिवारलाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध भएको छ। यस अवधिमा ८५ वटा कुवा निर्माण, ४० वटा डिप बोर्ड निर्माण भई करिव ९५ प्रतिशत घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी सुविधाको पहुँच पुगेको कुरा यहाँहरु बिच राख्न चाहन्छु ।
१०. यसै बिचमा १९ वटा नयाँ पार्क निर्माण, १ वटा स्यानेटरी ल्यान्ड फिल साइटको निर्माण, ५९.९१ किलोमिटर ढल निर्माण, २८ किलोमिटर नदी नियन्त्रणको काम सम्पन्न भएको छ ।
११. बहुपक्षिय विकासमा टेवा पुर्‍याउने उद्देश्यका साथ ४३ वटा कृत्रिम जलाशय निर्माण, ६३५ हेक्टर जमिन साना सिंचाई कार्यक्रम मार्फत सिंचित भएको , ५ वटा वैकल्पिक उर्जा उत्पादनको लागि सोलार जडान र ६८ कि.मी. विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गरिएको छ। ५ वटा सौर्य उर्जा जडित प्लान्ट निर्माणले सिंचाईमा सुविधा भएको र कृषि उत्पादनमा वृद्धि लगायत पर्यावरण सन्तुलन, पर्या पर्यटनको विकास भई नगरवासिहरुको आर्थिक तथा समाजिक जीवन स्तरोन्नती भएको छ ।
१२. यस अवधिमा १३ वाट खेलकुद मैदान निर्माण, १ वटा हाटबजार व्यवस्थापन, १ वटा मुक्त कमलरी भवन निर्माण, स्तनपान भवन निर्माण , १५ वटा नयाँ विद्यालय भवन निर्माण, २२ वटा विद्यालयमा नयाँ कक्षाकोठा थप निर्माण तथा मर्मत २३ वटा स्वास्थ्य संस्था भवन निर्माण, १ वटा योगा हल निर्माण, २ वटा कभर्ड हल निर्माण, १ वटा ध्यान केन्द्र निर्माण, १४ वटा यात्रु प्रतिकालय निर्माण र ३३ वटा सामुदायिक भवन निर्माण भएका छन् ।
१३. त्यसैगरी ८ वटा सार्वजनिक शौचालय, १ वटा विपश्यना ध्यान केन्द्र, १४ वटा मठ मन्दिर गुम्वा मदरसाहरुमा भौतिक निर्माण, १४ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण र ७ वटा वडा कार्यालय भवन तथा कोठा मर्मत गरिएको , खरको छाना विस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत हाल सम्म १४०० घरधुरी मा टीनको छाना लगाइएको छ । यस अवधिमा ३३ किलोमिटर तारवार निर्माण, २३ वटा भुयँरथान निर्माण भएको छ भने वालिम खोला पक्की पुलको डिपीआर तयार भएको छ । यसै गरी घोराही उपमहानगरपालिकाको आफ्नै प्रशासनिक भवनको लागि ठेक्का संझौता भइ कार्यान्वयनको चरणमा छ ।

१४. घोराही उपमहानगरपालिकाको एकिकृत सहरी विकास योजनाको कार्यान्वयन संगै क्षेत्रगत वार्षिक योजनाहरू तय गरि कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यसबाट नगर भित्र गरिने सबै क्षेत्रका विकास निर्माणका क्रियाकलापहरू स्थानीय आवश्यकता एवं प्राथमिकता बमोजिम चरणबद्ध रूपमा सम्पन्न हुने भई सबै क्षेत्रको दिगो एवं सन्तुलित विकासमा सघाउ पुग्ने र समुन्नत घोराही निर्माण गर्ने हाम्रो अभियानमा विशेष बल पुग्ने विश्वास लिएको छु ।
१५. विकास निर्माण कार्यलाई सहज रूपमा सम्पन्न गर्न घोराही उपमहानगरपालिकाका वडा तह सम्म घोराही उपमहानगरपालिकाको आफ्नै ग्रेडर र रोलेरको प्रयोग भएको छ ।
१६. उपमहानगरपालिका स्तरीय अस्पताल स्थापनाका लागि स ड्वीय सराकार र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरी वडा नं ४ लक्ष्मीपुरमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माणका लागि कार्य अगाडी बढाइएको छ ।
१७. विपन्न नागरिक निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने नेपाल सरकारको नीति बमोजिम असहाय, अशक्त र आर्थिक रूपले विपन्न बर्गलाई मुटु, मृगौला प्रत्यारोपण, क्यान्सर, कलेजोको रोगको उपचारमा निश्चित आर्थिक सहायता प्रदान गरिएको छ साथै सरकारी अस्पतालमा निःशुल्क उपचारको व्यवस्था मिलाइएको छ ।
१८. यस उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध भएको र विशेषज्ञ सेवा प्राप्त गर्न प्रेषण सेवा संचालन भएको छ ।
१९. सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रूपले विपन्न, शारीरिक र मानसिक रूपले अशक्तहरूलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध भएको साथै कुनै पनि नागरिकलाई आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित हुन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ ।
२०. आयुर्वेद उपचार र वैकल्पिक चिकित्सा प्रणालीको समेत समुचित प्रयोग गरी प्रतिरोधात्मक, प्रवर्धनात्मक, उपचारात्मक सेवामा सबै नागरिकको सहजताका लागि रामपुर शहरी स्वास्थ्य प्रबर्द्धन केन्द्र र नारायणपुर शहरी स्वास्थ्य प्रबर्द्धन केन्द्र मार्फत आयुर्वेद सेवा उपलब्ध गराइएको छ । प्रदेश सरकारसंगको सहकार्यमा घोराही उपमहानगरपालिका, वडा नं. १५ उत्साह टोलमा चालु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९मा नागरिक आरोग्य केन्द्र स्थापना गरी आयुर्वेदिक सेवाको विस्तार गरिएको छ ।
२१. ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो स्वास्थ्य शिविर उपचार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गरी ७० बर्ष माथिका नागरिकको स्वास्थ्य परिक्षणको लागि घुम्ती टोलीको व्यवस्था गरी जेष्ठ नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको छ ।
२२. संक्रामक महामारी रोग फैलन नदिन सेवा केन्द्र सम्म नै सतर्कता अपनाउनुका साथै आपत कालिन अवस्थामा तत्कालै परिचालन हुन सक्ने गरी टोली गठन गरि एको छ । साथै स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाई तथ्यांकहरूको गुणस्तर र विश्वासनीयतामा अभिवृद्धि भएको छ ।
२३. उपमहानगरवासी विशेष गरेर सिकलसेल एनेमिया, थाल्सेमिया र प्रसुती सेवाका विरामीहरूका लागि रगत निःशुल्क प्रदान गर्न नेपाल रेडक्रस सोसाईटीको सहकार्यमा नगर प्रमुख निःशुल्क रक्त संचार सेवा संचालन गरिएको छ ।
२४. सुरक्षित सुत्केरी अभियानलाई प्रोत्साहन गर्न उप -महानगरपालिकाको तर्फबाट आमा खुत्रुके बचत कार्यक्रम लागु गरि प्रसुती अवस्थामा रु १००० उपलब्ध गराइएको छ ।

२५. आर्थिक रूपले बिपन्न वर्गका जन समुदायलाई आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि सुबिधायुक्त अस्पताल सम्मको पंहुच विस्तार गर्न उपमहानगरपालिकामा एम्बुलेन्स आकस्मिक कोषको स्थापना भएको छ।
२६. नियमित संचालनमा रहेका बाह्य खोप केन्द्र गाउँघर क्लिनिकलाई थप व्यवस्थित गरिएको छ।
२७. स्वास्थ्य सेवा तर्फ राप्ती आँखा अस्पताल तुलसीपुरको प्राविधिक सहयोगमा ३४१ जना मोतियाबिन्दुको निःशुल्क शल्यक्रिया, नगर प्रमुख निःशुल्क रक्त संचार कार्यक्रम अन्तर्गत १६० जनालाई निःशुल्क रगत प्रदान , १७५ जना उपप्रमुख खुत्रुके बचत कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् भने २१७८७ जना जेष्ठ नागरिकले घरदैलो कार्यक्रम मार्फत घरमै स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्नु भएको छ। त्यस्तै पिएनसी भिजिट कार्यक्रम, निःशुल्क औषधी वितरण कार्यक्रम, खोप कार्यक्रम , आमा सुरक्षा कार्यक्रम , परिवार नियोजन कार्यक्रम , स्वास्थ्यकर्मीद्वारा होम आइसोलेसनमा बसेका कोभिड विरामीहरूको परामर्श तथा घरभेट कार्यक्रम, चिकित्सक सहितको घुम्ती टोली द्वारा कोभिड विरामीको उपचार तथा परामर्श कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन्। कोभिड -१९ विरुद्धको खोप कार्यक्रम अन्तर्गत पहिलो डोजको खोप १,६४,५९२ (एक लाख चौसठ्ठी हजार पाँच सय बैयानब्बे) जनालाई, दोस्रो डोजको खोप १,४५,३२० (एक लाख पैतालिस हजार दुई सय बिस) जनालाई र बुष्टर डोज खोप ३४,४४२ (चौतिस हजार चार सय बैयालिस) जनालाई लगाइएको छ।
२८. कोभिड-१९ को पहिलो र दोश्रो भेरियेन्टबाट दिवंगत हुनु भएका घोराही उपमहानगरवासी १२४ मृतकका परिवारलाई प्रति मृतक रु. ५० हजारका दरले जम्मा ६२ लाख रुपैया राहत प्रदान गरिएको छ।
२९. पशु सेवा तर्फ ७८ कृषक परिवारलाई मुत्र संकलन सहितको भकारो सुधार कार्यक्रम, ३४ वटा समूहलाई ७५ प्रतिशत बोयर बोका वितरण, ८०० वटा पशुपंक्षी फर्म दर्ता, १४० वटा मिल्क क्यान वितरण, २५ वटा इ-च्यापकटर वितरण, १२०० जनालाई घाँसको विउ वितरण, ११० जना मुक्त कमैयालाई कुखुरा र खोर सुधार, निम्न आय भएका १५४ परिवारलाई बाखा वितरण, ७००० गाईभैसीमा नख सुधार कार्यक्रम, ४८० वटा पाठा पाठी वितरण, १२ वटा पोखरीमा माछाका भुरा वितरण, २१००० पशुपंक्षीलाई उपचार सेवा र १५० जना कृषकलाई पशु विमामा सहजीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भएका छन्।
३०. प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत चालु आर्थिक वर्षमा ६८१ जना व्यक्तिहरू बेरोजगार सुचीमा सुचिकृत भई ९० जना व्यक्तिहरू प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न छन्। कार्यक्रम लागु भए देखि हाल सम्म १४६८ जना बेरोजगार व्यक्तिहरू प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित भएका छन्।
३१. कृषि तर्फ कृषि समूह /सहकारी मार्फत सञ्चालन भएका साना सिचाई ६० प्रतिशत अनुदानमा योजना ६६ वटा सञ्चालित, कृषि यान्त्रिकरण, साना औजार ५० प्रतिशत अनुदानमा १४५ जना किसानलाई विक्रि वितरण , विभिन्न बालीको पकेट क्षेत्र निर्धारण तथा कार्यक्रम ५० प्रतिशत अनुदानमा ८ स्थानमा सञ्चालन भएको छ। त्यसै गरी वीउ उत्पादन गर्ने समूह/सहकारीहरूलाई अनुदानमा मूल वीउ (धान, गहु, तोरी र मसुरो) ६० प्रतिशत अनुदानमा ९ मेट्रिक टन वीउ वितरण गरिएको छ। विभिन्न बालीहरूको उन्नत वीउ ६० प्रतिशत अनुदानमा ३४५० जना कृषकहरूलाई वितरण गरिएको छ। बेमौसमी गोलभेडा खेतीको लागि फलाम स्ट्रक्चर प्लाष्टिक टनेल ७५ प्रतिशत अनुदानमा ३५ जना कृषकलाई वितरण गरिएको छ।
३२. बन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ सुरक्षित आवास कार्यक्रम अन्तर्गत क्षेत्र नं.१ अन्तर्गत १८६ र क्षेत्र नं.२ अन्तर्गत ५१८ गरी जम्मा ७०४ घर निर्माण भएको छ। त्यसै गरी खरको छाना विस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं.

१ मा ४०, वडा नं. ६ मा ८, वडा नं. ७ मा ३५ वडा नं. ९ मा ९४, वडा नं. १४ मा १ र वडा नं. १७ मा ५ गरी जम्मा १८३ आवास निर्माण भएका छन् भने हालसम्म घोराही उपमहानगरपालिकाको वडा नं. १६लाई खरको छाना मुक्त वडा घोषणा गरिएको छ र वडा नं. १४, १५ र १७ घोषणाको चरणमा रहेका छन्। घोराही उपमहानगरपालिका भित्र ६ स्थानमा विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि समयमा नै सूचना प्राप्त गर्न सकिने आधुनिक पुर्व सचेतना प्रणाली जडान भएको छ। वडाबाट प्राप्त सिफारिस र प्रहरी मुचुल्का समेतको आधारमा आगलागी, हुरीबतास, अबिरल वर्षा लगायतका ३३ वटा अति विपन्न घरधुरीलाई नगर विपद् व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५ बमोजिम राहत उपलब्ध गराइएको छ।

३३. उपमहानगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सरकारी जग्गा, सम्भावित वन क्षेत्र र नदी खोला किनारामा हालसम्म १७,०१७ वटा वृक्षरोपण गरिएको छ । ढुङ्गा, गिट्टि, बालुवाको उत्खनन कार्यलाई व्यवस्थित र वातावरणमैत्री बनाई प्राकृतिक स्रोतको अनियमित दोहनलाई रोकथाम गर्न घोराही उपमहानगरपालिका संक्षिप्त वातावरण तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण कार्यविधि, २०७७ तर्जुमा गरि लागु गरिएको छ।

३४. न्यायिक समितिमा आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ मा परेका २३९ विवादका मुद्दाहरू मध्ये २१८ वटा मुद्दाहरू फछ्यौट भएका छन् भने आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ देखि हालसम्म विभिन्न प्रकृतीका ७४७ विवादका मुद्दाहरू मध्ये ६५५ वटा मिलापत्र तथा फछ्यौट भएका छन्।

३५. सहकारी तर्फ व्यवसायिक सहकारीहरूलाई प्रवर्द्धन गर्ने आवश्यक तालिम, अनुगमन तथा सहकारी संस्थाका सदस्यहरूलाई स्वरोजगार बनाउन गैर सरकारी संस्थाहरू संगको सहकार्यमा आवश्यक कार्यक्रमहरू र सहकारी संस्थाका विद्यमान अवस्था झल्कने ब्रोसर लगायतका सामग्री तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ।

३६. यस आर्थिक वर्षको अन्त सम्म आई पुग्दा सामाजिक सुरक्षा वापत भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको संख्या १५४०३ रहेको छ र उहाँहरूले बैंक मार्फत चालु आर्थिक वर्षमा रु. ५१ करोड ४० लाख ५२ हजार छ सय २५ रुपैया भुक्तानी प्राप्त गर्नु भएको छ । सुरु देखि हालसम्मका १,६०,००० वटा व्यक्तिगत घटना दर्ता विवरणलाई डिजिटाइजेशन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ। हाल १९ वटै वडा कार्यालयहरूबाट अनलाईन घटना दर्ता कार्य संचालन भइरहेको छ ।

३७. घोराही उपमहानगरपालिका वजार क्षेत्रबाट निस्कने गल्ने फोहर व्यवस्थापन गर्न वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र सँगको संझौता अनुसार घोराही उपमहानगरपालिका वडा नं. १६ करौँतीडाँडामा वायोग्याँस निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।

३८. सरसफाईमा कृषक तथा व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहन गर्न एकिकृत वधशाला निर्माण कार्य घोराही उपमहानगरपालिका कपासी वगिया टोलमा सुरुवात भइ निर्माणाधिन प्रक्रियामा रहेको छ। कृष्णसेन मार्गको घोराही चोक देखि कटुवाखोला र घोराही प्यूठान सडक खण्डको नवलपुर टोल सम्म ग्लिनवेल्ट निर्माण गरी हरियाली सौन्दर्यताका लागि उपयुक्त प्रजातिका विरुवाहरू रोपिएको छ ।

३९. सार्वजनिक स्थानमा छरिएर रहेका पशु चौपायाले सडक दूधटना र वातावरण तथा सरसफाईमा समस्याहरू सिर्जना गरेकाले ति सामुदायिक पशु चौपायालाई व्यवस्थित गर्न घोराही २ चाक्लीघाटमा गौशाला निर्माण गरी व्यवस्थापन गरिएको छ।

४०. सूचना प्रविधि अन्तर्गत सबै वडा कार्यालयहरूमा सूचना प्रविधि उपकरण तथा इन्टरनेट जडान भई विद्युतीय शासन सँग सम्बन्धित इ-सेवाहरू अनलाईन घटना दर्ता, अनलाईन राजस्व संकलन लगायतका सेवाहरू वडा स्तर मै संचालन भई

सम्मानित जनतालाई सहज सेवा पुर्याइएको छ। सबै स्वास्थ्य संस्था तथा सेवा इकाईहरूमा इन्टरनेट जडान भई रिपोर्टिङ तथा अन्य काममा सहजता भएको छ ।

४१. वेबसाइट, ग्रुप एस.एम.एस., डिजिटल सूचना पाटी, मल्टीमिडिया, सामाजिक संजाल लगायतका माध्यमहरू प्रयोग गरि सूचना प्रवाहलाई प्रवाहकारी बनाइएको छ ।
४२. रेडियो कार्यक्रम, टेलिभिजन कार्यक्रम तथा छापामा लेखको माध्यमबाट सम्मानित जनतालाई सु-सूचित गराउनुका साथै जनतासंग स्थानीय सरकारको सम्बन्ध बिस्तार गरिएको छ ।
४३. आवधिक रूपमा नियमित सार्वजनिक सुनुवाईका कार्यक्रमहरू संचालन गरी सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन भएको छ।
४४. विभिन्न सूचना प्रविधि प्रणाली तथा सफ्टवेयरहरूको स्थापना तथा कर्मचारीहरूको सूचना प्रविधि सम्बन्धी शीप विकास गरी कार्यालयको सेवाहरू सूचना प्रविधि मैत्री बनाई सुशासनको लागि विद्युतीय शासनको प्रयोगमा जोड दिएको छ।
४५. चौमासिक तथा वार्षिक रूपमा योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रगतीको समिक्षा गरी सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरूको पहिचान गरी नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन भएका छन् ।
४६. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्यांकन, वित्तिय जोखिम न्यूनिकरण, स्वतः प्रकाशन लगायतका संस्थागत सुधारका कार्य सम्पन्न भएको छ ।
४७. पत्रकारहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम र नगर रेडियो कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको छ। नियमित रूपमा गुनासो व्यवस्थापनका लागि उपमहानगरपालिकाको आधिकारिक सामाजिक संजाल मार्फत गुनासाहरूको विद्युतीय माध्यमबाट सुनुवाई गरिएको छ। यसै अवधीमा सूचना प्रवाह तथा अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७ र सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन कार्यविधि, २०७७ निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
४८. उपभोक्ताको हितको लागि नियमित बजार अनुगमन, खाद्य बस्तुको परिक्षण लगायत उपभोक्ता हित सम्बन्धी कानून निर्माण र उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन्।
४९. घोराही उपमहानगरपालिका नेपालको पहिलो बालमैत्री उपमहानगरपालिका घोषणा भएको छ। महिलाहरूका लागि सिप विकास तालिम, वीउ पुजि तथा मेशिनरी औजार बितरण कार्यक्रम, लैङ्गिक हिंसा बिरुद्ध क्षमता विकास तालिम, बेवारिसे मानव व्यवस्थापन, टोल विकासका महिलाका लागि प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम, सडक तथा जोखिममा रहेका बालबालिका उद्धार तथा पुनर्स्थापना, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सहायक सामग्री वितरण, मुक्त कमलरीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम, अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण कार्यक्रम, जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण कार्यक्रम लगायत महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन्।
५०. पर्यटन तथा संस्कृती प्रवर्द्धन तर्फ गोरक्ष सिद्धरत्ननाथ मठको पुस्तकालय र प्रभात कला केन्द्रको व्यवस्थापन, थारु लोक महाभारत कथामा आधारित बड्कीमार नामक पुस्तक प्रकाशन, परम्परागत नृत्य एवं बाजा संरक्षणका लागि सामग्री सहयोग, कुसुन्डा जातीको प्राचिन कला संस्कृतिसंग सम्बन्धित सामग्री संकलन लगायत पर्यटकीय सम्पदाहरूको जानाकरीमुलक फोटो पोष्टर, बुकलेट प्रकाशन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । थारु लोककथा बटकुही अध्ययनको क्रममा रहेको र पर्यटन सूचना केन्द्र निर्माणको कार्य सम्पन्न भएको छ।
५१. नेपाल सरकार , श्रम रोजगार तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय र स्विट्जरल्यान्ड सरकारको साझेदारी सम्झौता बमोजिम यस उपमहानगरपालिकामा संचालित सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम अन्तर्गत बैदेशिक रोजगारमा जान चाहनेहरूका लागि

सूचना तथा सिपमा पहुँच कार्यक्रम लगायत विविध कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन् । आप्रवासी स्रोत केन्द्रमा प्राप्त भएका जम्मा ४४ उजुरी मध्ये २० वटा समाधान भई आर्थिक सहायता तथा उजुरी सहजीकरणबाट जम्मा १ करोड ४१ लाख ५० हजार रकम असुली भएको छ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू

५२. अब म आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को लागि अख्तियार गरिने नीति तथा कार्यक्रम सम्मानित सभा समक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
५३. नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, दिगो विकास लक्ष्यहरू, नेपाल सरकारको पन्ध्रौं योजना मार्गदर्शन, संघ तथा प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन तथा प्राथमिकताहरू र उपमहानगरपालिकाको एकिकृत सहरी विकास योजना र आफ्नै विशिष्ट संभाव्यता एवं आवश्यकता समेतलाई आधार मानी नगरवासी आमाबुबा, दिदिबहिनी, दाजुभाईहरूबाट व्यक्त भएका जनचाहनाहरू तथा विभिन्न विषयगत क्षेत्रसंग सम्बन्धित सरोकारवाला तथा विज्ञहरूबाट प्राप्त सुझावहरू समेतलाई समेटदै आर्थिक वर्ष २०७९/०८० का लागि निम्न बमोजिमका नीतिहरू अवलम्बन गरेका छौं ।
५४. मुल तथा उन्नत बिउ (धान, मकै, गहुँ, तोरी, मसुरो, प्याज, र आलु) मा कृषकलाई दिइदै आएको ६० प्रतिशत अनुदानलाई आगामी आर्थिक वर्षमा बृद्धी गरेर ८० प्रतिशत अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । कृषिमा यान्त्रीकरण गर्न कृषि औजार (पावर ट्रेलर, मिनि ट्रेलर, रोटोभेटर, कल्टीभेटर, रिपर, थ्रेसर) मा ५० प्रतिशत अनुदान दिइनेछ । भूमिको चकलाबन्दी गरी सामूहिक खेती प्रणाली अपनाउने गाँउ/टोल/समूहलाई शतप्रतिशत अनुदानमा कृषि यन्त्र उपकरण उपलब्ध गराइनेछ । साथै कृषि औजार वितरण गर्दा व्यक्तिगत रूपमा कम्तिमा १ बिगाहा वा सो भन्दा भन्दा भन्दा जमिनमा खेती गर्ने कृषक र समूहगत रूपमा कम्तिमा १० बिगाहा वा सो भन्दा बढी जमिनमा खेती गर्ने कृषक समूह/सहकारीलाई प्राथमिकतामा राखी वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । वर्षे फलफुल आँप, लिचि, कटहर, अम्बामा समूह सहकारीलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा विरूवा वितरण गरिनेछ ।
५५. बेमौसमी तरकारी खेतीका लागि फलाम स्ट्रक्चर, प्लाष्टिक टनेल तथा साधारण टनेल, कृषि साना सिँचाई कार्यक्रममा दिइदै आएको ७५ प्रतिशत अनुदानलाई ८५ प्रतिशत पुर्याइनेछ ।
५६. कृषि सम्बन्धी प्राविधिक तथा व्यवसायिक सम्पूर्ण ज्ञान, शिप, सूचना जानकारी कृषक समक्ष सरल तथा सहज तरिकाले पुर्याउन कृषि एप प्रयोगमा ल्याइने छ । स्थायी किसानहरूलाई नियमित प्राविधिक सेवा एवं व्यवस्थापकीय टेवा पुर्याउन किसान परिचयपत्र कार्यक्रम लागु गरी बर्गिकरण गरिने छ । कृषिमा उत्पादन एवं उत्पादकत्व बृद्धी गर्न तथा कृषियोग्य भूमिको अनावश्यक खण्डिकरण रोक्न भूमि बैंक स्थापना सम्बन्धी कानून निर्माण गरी भूमि बैंक मार्फत करार खेती प्रणालीलाई प्रोत्साहित गरिने छ । व्यवसायिक रूपमा खेती गर्ने कृषक/कृषक समूहलाई नियमित प्राविधिक सेवा, अनुदान एवं व्यवस्थापकीय टेवाका लागि कृषि विकास कोष कार्यक्रम सम्बन्धी कानून निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
५७. बजारको माग अनुसारको उपयुक्त परिमाण र गुणस्तरमा कृषि बस्तु उत्पादन गर्ने बृहत उत्पादन क्षेत्र विकास गरिने छ । यस्तो पकेट क्षेत्रमा तुलनात्मक लाभ भएका कृषि बस्तु हरुको उत्पादन लाई प्राथमिकता दिइने छ । यस्ता क्षेत्रमा प्राविधि एवं प्राविधिक सेवा तथा कृषि सडक ग्रामिण वि द्युतीकरण सिँचाई बजार व्यवस्था जस्ता अन्य सुविधाहरू एकिकृत रूपमा परिचालन गरिनेछ ।

५८. कृषकहरूको उत्पादनलाई बजार सम्म सहज पहुच पुर्याउन थप तरकारी बजार एवं बिक्री कक्षको व्यवस्था मिलाइनेछ।
५९. प्रत्येक वडाको संभाव्यता अनुसार पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी सोही अनुसारका उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ। मसला बाली प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक प्रविधि तथा अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ। माहुरी पालक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्न माहुरी घरमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनुका साथै रसजन्य बाली तथा बिरुवा रोपणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। कागती उत्पादनका लागि संभावित पकेट क्षेत्र पहिचान गरी प्रवर्द्धन गरिनेछ।
६०. कृषि रसायनहरूको प्रयोगबाट माटो तथा जला शयको अवस्थामा परेको नकारात्मक प्रभाव र अन्य बातावरणीय समस्यालाई न्युन गरिने छ । कृषिमा प्रयोग हुने रसायनिक विषादी र रसायनिक मल प्रयोगमा कमी ल्याइने छ । प्राङ्गारिक मल तथा प्राङ्गारिक विषादी प्रयोग सम्बन्धी कृषक/कृषक समूहलाई प्राविधिक ज्ञान दिई प्राङ्गारिक मल तथा प्राङ्गारिक विषादी प्रयोगमा जोड दिइनेछ।
६१. संघ, प्रदेश र अन्तरपालिकाहरू संगको सहयोग र सहकार्यमा स्थानीय कृषि उत्पादनको सहज र सरल रूपमा विक्रि वितरणका लागि व्यवस्थित कृषि बजार स्थापना र संचालन गरिने छ। निजि क्षेत्रसँगको सहकार्य (PPE Model) मा अत्यावश्यक बस्तुको संचयको लागि गोदाम घर, शित भण्डार निर्माण एवं संचालन गर्न निजि क्षेत्र तथा सहकारी संस्थालाई प्रोत्साहित गरिनेछ।
६२. कृषि योग्य भूमिको नियमित माटो परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ । कृषकहरूलाई माटोको प्रकार गुणस्तर र हावापानी अनुकूल खेति गर्न एवं उचित मात्रामा मल विउ र विषादीको प्रयोग गर्न प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
६३. स्रोत तथा प्रमाणीत वीउ उत्पादन गर्ने सहकारी तथा निजि फर्म केन्द्रहरूको सुदृढीकरण गरी स्तरीय विउ उत्पादन गर्न विज बृद्धि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
६४. कृषि तर्फका साना ब्यवसायीक कृषि उत्पादन र (पकेट) बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत लसुन तरकारी , खुर्सानी, मकै बालीको साना ब्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र बिकास कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६५. कृषि योग्य भूमिमा वर्ष भरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन थप जलाशय निर्माण, डिप बोरिड , स्यालो ट्युब, ट्युब वेल, लिफ्ट सिंचाई, थोपा सिंचाई आयोजनालाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।
६६. पशुमा लगाइने विभिन्न खोप एच.एस. वि.क्यु. एफ.एम.डी. लाई सुनिश्चित गर्दै वाखाहरूमा पिपिआर र कुकुरहरूमा रेविज खोप लाइ निशुल्क प्रदान गरि पूर्ण खोपमा लगिने छ ।
६७. पशुहरूको उत्पादन अनुसारको पोषणलाई ध्यानमा राखी पशु आहारमा विशेष जोड दिइने छ । हिउदे, बर्खे, बहुवर्षे, उन्नत घाँस वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
६८. घाँसको परनिर्भरता कम गर्न ब्यवसायी फर्म मार्फत जै र टियोसेन्टी घाँसको विज बृद्धी कार्यक्रमलाई यसै वर्ष देखी संचालन गरिने छ ।
६९. परिवर्तित समय अनुसार प्रविधि विस्तार, जनचेतना अभिवृद्धी गर्न जुनोटिक रोग अभिमुखी तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने छ । साथै पशुसंग सम्बन्धित संचालित ब्यवसायमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष सेवा प्रवाह गरि रहेका निकायको नियमन, तथ्याडक संकलन र पृष्ठपोषण गरिने छ ।
७०. नगर निर्मित तालको माध्यमबाट कृषकको आय आर्जन र पोषण सुधारका साथै तालहरूको सौन्दर्य वढाउन निशुल्क माछाका भुरा छोडिने छ । निजि माछा फर्म ब्यावसायीलाई सहकार्यमा पोखरी मर्मत सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

७१. आगामी आर्थिक वर्षमा नगरको आफ्नै डिस्पेन्सरी सहितको प्रयोगशाला स्थापना गरि संचालनमा ल्याइ कृषकलाई थप सेवा प्रदान गरिनेछ ।
७२. सामुदायिक कुकुरहरुको अनियन्त्रित बृद्धी रोक्न विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । रेबिज रोग जोखिम कम गर्न रेबिज विरुद्ध खोप शिविर संचालन गरिनेछ ।
७३. कृत्रिम गर्भाधान र प्राकृतिक गर्भाधान माध्यमबाट पशुहरुको नश्व सुधार गरी पशुहरुको उत्पादन र उत्पदकत्वमा बृद्धि गरिने छ । कृत्रिम गर्भाधानकर्तालाई कृत्रिम गर्भाधान सामग्री निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ । प्राकृतिक गर्भाधानका लागि समूह तथा फर्ममा बंगुर र बोका वितरण गरिने छ ।
७४. पशुजन्य सव्छ उत्पादन उपभोग गर्ने उपभोक्ताको अधिकारलाई ध्यानमा राखी मासु पसल माछा पसल, फ्रेश हाउस संचालकलाई अभिमुखिकरण तालिमका साथै मासु जाँच ऐन कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
७५. पशु आहारा गुणस्तर बृद्धीको लागि सहकार्यमा साइलेज निर्माण गर्न साइलेज मेकिङ मेशिन र इ-च्यापकटर मेशिन वितरण गरिनेछ ।
७६. ग्रामिण बस्तिका कृषकलाई पशु सेवा केन्द्र मार्फत निःशुल्क पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७७. “स्वस्थ पशु स्वच्छ उत्पादन” अन्तर्गत पशु उपचार, पशु स्वास्थ्य शिवीर र बाझोपन निवारण जस्ता डोर टु डोर किसानमुखी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
७८. दुग्ध अमृत हो । स्वच्छ दुग्ध उत्पादन संरक्षण प्रवर्द्धन वजारिकरणका लागि चिलिङ भ्याट स्थापना गरी मिल्कक्यान वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७९. इपिडेमिक रोग नियन्त्रणलाई प्राथमिकतामा राखी आकस्मिक पशु उपचार सेवालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८०. मागमा आधारित कार्यक्रमको माध्यमबाट पशुपालनको सहजताको लागि गोठ ,खोर, भकारो सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८१. छरिएर रहेका कृषकहरुलाई समूहको माध्यमबाट बाखापालन र बंगुरपालन समूह गठन गरी ब्यवसायीकरण तर्फ उन्मुख गराइनेछ ।
८२. प्रयोगशाला संचालन र बन्ध्याकरण सेवा संचालनको लागी मेशिनरी औजार खरिद गरिनेछ ।
८३. पशुहरुको कुपोषण हटाउन, पोषक तत्व उपलब्ध गराउन मिनिरल ब्लक र मल्टि भिटामिन वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८४. पशु विमा सहजिकरण लाई निरन्तरता दिदै वाखा तथा बोकाहरुमा निःशुल्क विमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८५. नगरका विभिन्न वडाहरुलाई पशुपंक्षी पालनको पकेट क्षेत्र घोषणा गरी कार्यान्वयनमा लगिने छ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु

८६. सामुदायिक विद्यालय (मदरसा, गुरुकुल समेत) हरुलाई न्यूनतम पूर्वाधारयुक्त बनाउनको लागि मा.वि., आधारभूत विद्यालयहरुलाई आवश्यक पर्ने न्यूनतम कक्षाकोठा, शौचालय खानेपानी, तथा फर्निचर एवम् मर्मत सम्भारको समुचित व्यवस्था क्रमश गदै न्यूनतम पूर्वाधारयुक्त विद्यालय घोषणा गरिनेछ ।

८७. उपमहानगरपालिकाको पूर्ण स्वामित्व वा अभिभावकहरूको समेत साझेदारी (पि.पि.पि. मोडेल) मा आगामी शैक्षिक सत्र देखि घोराही उपमहानगरपालिका स्तरीय नमूना माध्यमिक विद्यालय सञ्चालन गर्न चालु शैक्षिक सत्रमा सामुदायिक नमूना माध्यमिक विद्यालय संचालन सम्बन्धी कानून निर्माण गरिनेछ ।
८८. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक सुधार एवं गुणस्तरीयता कायम गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ. सँग कार्य सम्पादन सम्झौता गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । प्र.अ. ले आफु मातहतका प्रत्येक शिक्षकसंग कार्य सम्पादन सम्झौता गर्नुपर्नेछ । कार्य सम्पादन सम्झौतालाई शिक्षकको वृत्ति विकाससँग आवद्ध गरिनेछ । सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ.हरूको प्र.अ. भत्ता न्यून रहेको सम्बन्धमा विज्ञहरूको परामर्शमा आवश्यक निर्णय लिइनेछ ।
८९. राष्ट्रिय शिक्षा नीतिले सम्बोधन गरे बमोजिम ५ वर्षे नगर शिक्षा योजना तयार गर्ने र नगरस्तरीय संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयको समग्र वस्तु स्थिती स्पष्ट देखिने गरी विद्यालय प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
९०. खेलकुदको समग्र विकासका लागि नगरस्तरीय खेलकुद समिति गठन गरिनेछ साथै खेलका माध्यमबाट घोराहीको चिनारी फैलाउन र खेलाडीहरूको विकास गर्न विद्यालय , वडा स्तरीय तथा नगर स्तरीय मेयर कप फुटबल, उपमेयर कप छात्रा भलिबल, क्रिकेट, ब्याडमिन्टन, राष्ट्रपती रनिङ सिल्ड लगायतका विभिन्न विधाका खेलहरूलाई प्राथमिकता दिई संचालन गरिनेछ ।
९१. विद्यालय परिसरलाई वातावरणमैत्री बनाउन परिसर वरिपरि हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै विद्यालय परिसर वरिपरि सुर्ती, चुरोट, मदिरा तथा जंक फुड विस्थापन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९२. कक्षा ९ र १० मा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको लागि रुचि र खुबी अनुसार उपयुक्त लक्ष्य पहिचान गर्न सक्षम बनाउन वृत्तिमार्ग निर्देशन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । वृत्ति छनौट तथा रोजगारी प्राप्तिमा सहयोग पुर्याउन रोजगार मेलाको आयोजना गरिनेछ ।
९३. घोराही उपमहानगरपालिकामा स्थायी बसोबास भएका सामुदायिक विद्यालयबाट कक्षा १० र कक्षा १२को परिक्षामा उच्च अंक प्राप्त गरी उच्च शिक्षामा एम.बि.बि.एस अध्ययन गर्ने मध्ये १ (एक) जना छात्र र १ (एक) जना छात्रा गरि जम्मा २(दुई) जनालाई जनही रु. ५,००,०००-(पाँच लाख) र बि.ई. अध्ययन गर्ने १ (एक) जना छात्र र १ (एक) जना छात्रा गरि जम्मा २ (दुई) जनालाई जनही रु. ३,००,०००।- (तिन लाख) का दरले प्रोत्साहन स्वरूप नगद उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
९४. सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरूलाई निःशुल्क स्यानेटेरी प्याड वितरण कार्यक्रमलाई आगामी वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ । विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना अभियानमा सघाउ पुर्याउन सामुदायिक विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गरिनेछ ।
९५. राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी भई पदक प्राप्त गर्ने खेलाडी लाई प्रोत्साहन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९६. प्रारम्भिक कक्षामा पढाई सीप विकास कार्यक्रम र मातृभाषामा शिक्षण अंग्रेजी माध्यमबाट समेत सिकाइ गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । माध्यमिक शिक्षामा पहुँच तथा टिकाउ दर बढाउन कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ ।
९७. स्थापना भएका विज्ञान प्रयोगशाला तथा पुस्तकालय को सृदढिकरण तथा थप विज्ञान प्रयोगशाला तथा पुस्तकालयको स्थापनाको लागि जोड दिइनेछ ।

९८. ५ वर्ष मुनि उमेर समूहका सबै बालबालिकालाई प्रारम्भिक बालशिक्षाको अवसर प्रदान गर्न विद्यालय संरचना भित्र प्रारम्भिक बाल शिक्षा संचालन गरिने छ । कक्षा १ भन्दा तल कम्तिमा एउटा कक्षा नघट्ने गरी तीन तह सम्म सम्भव भए सम्म अभिभावकहरु संगको साझेदारीमा प्रारम्भिक बाल शिक्षा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९९. प्रारम्भिक बालशिक्षालाई व्यवस्थित रूपमा संचालनका लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्री तथा सुविधा सम्पन्न कक्षाकोठा व्यवस्थित गरिनेछ ।
१००. बालविकास शिक्षकहरुका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०१. विद्यालय उमेर समूहका सबै बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चित गर्न विभिन्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
१०२. केन्द्रिय नीति एवं हाम्रो आवश्यकता र क्षमता बमोजिम पुर्व प्राथमिक देखि कक्षा ६ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई दिवाखाजाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०३. एस.इ.इ. पछि ३ वर्षे प्राविधिक शिक्षा अध्ययनका लागि बादि समुदाय लगायत अति पिछडिएका बालबालिकाको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०४. प्राविधिक शिक्षा तथा सिप विकासलाई व्यवस्थित गरी शिपयुक्त तथा प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गरिनेछ ।
१०५. राष्ट्रिय युवा परिषदबाट प्रदत्त युवा लक्षित नीति तथा कार्यक्रमलाई स्थानीय तहको साधन स्रोत मुताविक कार्यक्रमहरु समावेश गरिनेछ ।
१०६. प्रत्येक वडामा वडा स्तरीय युवाक्लवहरु गठन गरी नगरस्तरीय युवा संजाल निर्माण तथा युवाहरुको क्षमता विकासलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१०७. विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०८. सामुदायिक अध्ययन केन्द्र र वडा कार्यालयहरु मार्फत सिपमुलक कार्यक्रम, तालिमहरु, आयआर्जनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । हाल सञ्चालन हुन नसकेका सामुदायिक अध्ययन केन्द्रलाई प्रत्येक वडामा एक एक वटा पर्ने गरी पुनर्वितरण गरिनेछ ।
१०९. शिक्षक तथा विद्यार्थीको हाजीरी तथा विद्यालयको दैनिक आर्थिक/ प्रशासनिक कार्य संचालनलाई प्रविधिमार्फत तत्काल सामाजिक विकास महाशाखाबाट निरीक्षण गर्न मिल्ने प्रविधिको विकास गरिनेछ ।
११०. शैक्षिक सूचना प्रणाली , परीक्षा प्रणाली ,शैक्षिक तथ्याक लगायतका कार्यहरुको लागि सफ्टवेयरको निर्माण गरी विद्यालयलाई हस्तान्तरण गरिनेछ ।
१११. प्रत्येक वर्ष शैक्षिक सत्र शुरु हुनुभन्दा पहिले नै बार्षिक क्यालेण्डर एवं बुलेटीन मार्फत सुचना प्रवाह गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११२. शुक्रबारीय कार्यक्रमको निरन्तरता दिदै माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुको अन्तर निहित प्रतिभा उजागर गर्न बक्तृत्वकला, विज्ञान प्रदर्शनी जस्ता कार्यक्रम र आधारभूत तहका लागि हाजिरी जवाफ तथा नृत्य प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
११३. उपमहानगरपालिका अन्तर्गत माध्यमिक विद्यालयमा शैक्षिक प्रविधिको विकास संगै विद्यालयहरुमा इ -बुक तथा इ - लाइब्रेरी प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

११४. थारु भाषा र स्थानीय पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक तयार गरी क्रमशः आधारभूत तह सम्मका लागि ऐच्छिक विषय समेतको पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११५. उपमहानगरपालिका भित्र अनुमति विना संचालन भएका तालिम केन्द्रहरू, कोचिड सेन्टर, भाषा तालिम केन्द्र तथा छात्रावास लगायतका संस्थाहरूलाई कानुनी दायरामा ल्याई प्रभावकारी नियमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११६. शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणालि चुस्त दुरुस्त बनाउन आवश्यक दक्ष जनशक्तिका लागि कम्प्युटर सम्बन्धी ज्ञान भएको विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वा कर्मचारीलाई प्रत्येक वर्ष अभिमुखिकरण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११७. कक्षा १ देखि ९ सम्म (कक्षा ५ र ८ बाहेक) परिवर्तन भएको पाठ्यक्रम र मुल्यांकन प्रणाली कार्यान्वयनका लागि पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको तालिम प्याकेज अनुसार अल्पकालिन तालिम संचालन गरिनेछ ।
११८. उपमहानगरपालिकाको अनुदान तथा निजि स्रोतमा राखिने शिक्षक कर्मचारीको सेवा सर्त सुविधा निर्धारण गर्नका लागि कार्यविधि निर्माण गरिनेछ ।
११९. मा.वि तथा आधारभूत तहका शिक्षकहरूको क्षमता विकास एवम् लेखा प्रणाली र आर्थिक व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्नका लागि प्र.अ तथा लेखामा कामगर्ने कर्मचारीहरूलाई तालिम एवं उत्प्रेरणात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१२०. संस्थागत विद्यालयहरूले उठाउदै आएको भर्ना शुल्क , कक्षा अपग्रेडिड शुल्क , परीक्षा शुल्क लगायतका शुल्कहरूको सम्बन्धमा अनुगमन गरी स्पष्ट निति तय गरिनेछ ।
१२१. विगत वर्षहरूमा जस्तै यस आ.व.मा पनि विद्यार्थी संख्यालाई मुख्य आधार मानि बालविकास केन्द्र, प्रा.वि, नि.मा.वि तथा मा.वि. तहमा कार्यरत शिक्षकहरूको विषयगत एवम् शिक्षक विद्यार्थी अनुपातमा दरबन्दी मिलान तथा विद्यालय गाभ्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,

१२२. घोराही उपमहानगरपालिका भित्र रहेका २३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू मध्ये वडा नं. ५, ७, १० र १५ मा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन निर्माणका लागि चालु आर्थिक वर्षमा टेन्डर प्रक्रिया मार्फत निर्माण कार्य शुरु गरिएको छ । भौतिक पूर्वाधारले कमजोर रहेका वडा नं. १२ र वडा नं. १६ का स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन निर्माणको काम आगामी आर्थिक वर्षमा गरिने छ ।
१२३. घोराही उपमहानगरपालिकामा स्थायी बसोबास भएका गरिब घरपरिवार परिचयपत्र प्राप्त नागरिकहरूको आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच विस्तार गर्न उपमहानगरस्तरीय विपन्न नागरिक स्वास्थ्य सहायता कोष स्थापना गरी संचालन गरिनेछ । नेपाल सरकारबाट निःशुल्क वितरण गर्न तोकिएका औषधीहरूको आपूर्ति, भण्डारण एवं वितरण प्रणालीलाई थप सहज बनाइनेछ ।
१२४. नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको समन्वयमा मृगौला डायलासिस, सिकलसेल एनेमिया, थालसेमिया र प्रसुती सेवाका विरामीहरूलाई प्रदान गरिदै आएको नगर प्रमुख निःशुल्क रक्त संचार सेवालाई बिस्तार गरी आगामी आर्थिक वर्ष देखि रगतको आवश्यकता भएका उपमहानगरपालिकावासी सबै विरामीहरूको लागि लागु गरिनेछ ।

१२५. कोभिड महामारीका कारण निरन्तरता दिन नसकिएको ७० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक घरदैलो स्वास्थ्य उपचार सेवालाई आगामी आर्थिक वर्ष देखि पुनः निरन्तरता दिइने छ। यसबाट जेष्ठ नागरिकहरूमा राज्यले सम्मान गरेको महशुस हुने बिश्वास लिएको छु।
१२६. आमा र शिशुको जीवन रक्षाको लागि गर्भवती र सुत्केरी घरभेट कार्यक्रम संचालन गरिने छ। उपप्रमुख आमा शिशु सुरक्षा खुत्रुके बचत कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। नियमित गर्भ जाँच र स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउन सुरक्षित सुत्केरी अभियान संचालन गरिनुका साथै सुरक्षित सुत्केरी अभियानलाई प्रोत्साहित गर्न उप प्रमुख खुत्रुके बचत कार्यक्रम मार्फत प्रसुती अवस्थामा रु.१००० उपलब्ध गराइनेछ।
१२७. भुसको आगो झै समाजमा फैलिएको लागु औषध दूर्व्यसन लाई नियन्त्रण गर्न यस विरुद्ध क्रियाशिल सरोकारवाला संस्थाको सहयोगमा समुदायस्तरमा विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनुका साथै निजी क्षेत्रको सहकार्यमा लागु औषध दूर्व्यसनी सुधार गृह स्थापना तथा संचालन गरिनेछ।
१२८. जन्मजात विकलांग न्यूनीकरण गर्न गर्भवती आमाहरूलाई नियमित निःशुल्क भिडियो एक्सरे गर्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै राप्ती आँखा अस्पताल तुलसीपुरको सहकार्यमा आँखामा लाग्ने रोग मोतिया बिन्दुको अप्रेसन निःशुल्क गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२९. जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत बालबालिका तथा किशोर कोशोरी मैत्री सेवा संचालनका लागि मौजुदा जनशक्तीबाट विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रम लागु गरिनेछ।
१३०. दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त गर्ने गरी स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ। सङ्घिय सरकारको सहकार्यमा वडा नं. ४ मा निर्माण गर्न लागिएको उपमहानगरपालिका स्तरीय १५ बेडको अस्पताल आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गर्ने लक्ष्यका साथ निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ।
१३१. नगरवासीको आपतकालीन स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँचका लागि एम्बुलेन्स सेवालाई थप ब्यबस्थित गरिनेछ असहाय विपन्नलाई निशुल्क एम्बुलेन्सको ब्यबस्था गरिनेछ।
१३२. आयुर्वेदिक, प्राकृतिक तथा होमियोप्याथी चिकित्सा प्रणालीको विस्तार र प्रवर्द्धन गरिनेछ। आम नागरिकलाई योगाभ्यास र शारीरिक व्यायाम सहितको सक्रिय जीवन पद्धति अपनाउन प्रेरित गरिनेछ। वडाहरूमा जन चेतनामुलक कार्यक्रम, व्यायामशाला तथा योगा, आरोग्य केन्द्र र योग केन्द्रहरू स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ। साथै पंचकर्म तथा शिरोधारा सहितको आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवालाई बिस्तार गरिनेछ। आगामी आर्थिक वर्षमा परिक्षणको रूपमा बजार क्षेत्रमा कम्तीमा पनि १ (एक) खुला व्यायामशाला स्थापना गरिनेछ।
१३३. उच्च रक्तचाप, मधुमेह, दम, मृगौला, कलेजो र महिलाहरूको पाठेघर सम्बन्धी रोगको रोकथाम, पहिचान, परिक्षण र उपचारका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। साथै महिलाहरूको पाठेघरको मुखको क्यान्सर जाँच निःशुल्क गरिनेछ।
१३४. महामारी रोग तथा विपद ब्यवस्थापनको पुर्व तयारी टिम (RRT) लाई थप शसक्त बनाइनेछ।
१३५. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाइने छ। महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई निशुल्क बिमाको ब्यबस्था मिलाइनेछ।
१३६. संघ सरकारको सहकार्यमा स्वास्थ्य बिमा सेवा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन बिमा कर्ताहरूलाई घरदैलोमै खटाईने छ। सबैलाई स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रममा सहभागि गराई स्वास्थ्य सेवाको पहुच र उपयोगिता बढाइने छ।

१३७. बालमैत्रि नगर घोषणा कार्यक्रमको दिगोपनाका लागि स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरु निरन्तर प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३८. एचआईभि संक्रमित परिवार तथा समुहमा क्षमता, वृत्तिबिकास तथा पोषण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३९. शर्पदंशबाट प्रभावित बिरामीहरुलाई तत्काल उपचार पुर्याउन यस क्षेत्रमा क्रियाशिल जनशक्तीको रोष्टर तयार गरी थप जनशक्ती निर्माण एवं समायानुकुल तालिम प्रदान गरिनेछ ।
१४०. कोभिड लगायत महामारीजन्य रोग नियन्त्रण एवं विशिष्टिकृत सेवाका लागि राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, निजि अस्पतालसंग सहकार्य एवं समन्वयको नीति अनुसरण गरिनेछ । महामारीजन्य रोग नियन्त्रणका लागि स्वास्थ्य उपकरण एवं पर्याप्त औषधी आपूर्तिको उचित व्यवस्था मिलाइनेछ । सङ्घीय सरकारको समन्वयमा लक्षित समूहलाई थप कोभिड खोपको व्यवस्था मिलाइने छ । पोष्ट कोभिड सिन्ड्रोमलाई व्यवस्थापन गर्न मनोसामाजिक परामर्शको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४१. सामाजिक विभेदको न्यूनीकरण गर्न छुवाछुत, सामाजिक कुरीति, अन्धविश्वास, लैङ्गिक विभेद र हिंसाका घटनाहरु न्यूनीकरणका लागि टोलविकास संस्था मार्फत सामाजिक परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१४२. समानुपातिक सहभागिता अभि वृद्धिका लागि स्थानीय तहमा गठन हुने समिति, उप-समिति, कार्यदल गठन गर्दा समानुपातिक समावेशिता कायम गरिनेछ ।
१४३. सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणका लागि बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, जेष्ठ नागरिक आश्रय केन्द्र, अशक्त स्याहार केन्द्र स्थापना र सञ्चालनका लागि आवश्यकता अनुसार केन्द्रहरु स्थापना गरी सडक बालबालिका पुनर्स्थापना केन्द्र, बालगृह, जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, अशक्त वेवारिसे मानवका लागि मानव सेवा आश्रय तथा सेवा घर, हिंसा प्रभावितका लागि महिला सेवा केन्द्र, वृद्धाश्रम, अपांगता भएका व्यक्तीका लागि पुनर्स्थापना केन्द्र, जस्ता संरक्षणमा आधारित केन्द्रहरु निरन्तरताका साथै उच्च प्रथामिकताका साथ नियमित सञ्चालन गरिनेछ ।
१४४. विभिन्न संघ संस्था सचारकर्मी, टोलविकास संस्थालाई परिचालन गरी सबै वडाका टोल टोलमा लैगिक तथा घरेलु हिंसा अन्त्यका लागि बहस, पैरवी तथा टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम गोष्ठी, अभिमुखीकरण, चेतनामूलक अभियान सम्बन्धी कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१४५. टोलविकास संस्था परिचालन गरी लैङ्गिक हिंसा घरेलु हिंसा, बालविवाह, बहुविवाह, दाइजोर्दहेज, बोक्सी, छाउपडी जस्ता प्रथा नियन्त्रणका लागि सामाजिक परिचालन तथा न्यूनीकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
१४६. वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा गरिनुका साथै लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट परीक्षण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
१४७. आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछि परेका महिला, मुश्किल, दलित, आदिवासी जनजाती, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, लोपोन्मुख एवं अल्पसङ्ख्यक जातजाती, सीमान्तकृत समुदाय, मुक्त कमलहरी, द्वन्द पिडित, सहिद तथा बेपत्ता परिवार तथा पिछडिएको बर्गको लागि सामाजिक र आर्थिक उत्थानका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१४८. नेपाल बहिरा संघको सहकार्यमा घोराही उपमहानगरपालिकावासी बहिरा नागरिकहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
१४९. नगरभित्र लैगिक हिंसा प्रभावितका लागि समुदायमा आधारित संरक्षण कार्यक्रम र अल्पकालिन आश्रयगृह (सेवाकेन्द्र) तथा राहत प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१५०. दलित, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, आदिवासी जनजाती समुदायमा अत्यधिक प्रचलनमा रहेको बालविवाह न्यूनिकरण गर्न “बिहेवारी बिस वर्ष पारी भन्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५१. बालश्रमिक राख्ने र पठाउनेको अभिलेख राखी सार्वजनिकिकरण गरि बालश्रम मुक्त नगर बनाउने अभियान सञ्चालनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
१५२. एक वडा एक युवा क्लबगठन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५३. स्थानीय स्तरमा रहेको टोल विकास संस्था , महिला सहकारी संस्था , बालक्लब, बालसञ्जाल, किशोर किशोरी समूह सञ्जाल, युवा समूह, युवा सञ्जाल, दलित संजाल, एकल, विधुवा तथा लैंगिक हिंसा प्रभावित महिला समूह तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिको क्षमता विकास, संस्थागत, संरचनागत विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१५४. वि.सं. २०७८ चैत्र २३ गते घोराही उपमहानगरपालिका बालमैत्री नगर घोषणा भएकोमा बालमैत्री नगरका सूचकहरू नियमित प्राप्त गर्ने गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१५५. जेष्ठ नागरिकहरूलाई लक्षित गरी जेष्ठ नागरिकको संख्या बढी भएका वडाहरूमा क्रमश लागु हुने गरी जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रलाई विस्तार गरिदै लगिनेछ ।
१५६. जेष्ठ नागरिक परिचय पत्रका आधारमा प्राप्त हुने सेवा सुविधालाई प्रभावकारी बनाउन सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गरी उचित कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५७. अनाथ, जोखिममा रहेका तथा सडक बालबालिकाहरूको पुनःस्थापनाका लागि विशेष संरक्षणको निति अवलम्बन गरिनेछ ।
१५८. अपांगता भएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरी अभिलेख तयार गरिनेछ । अपांगताको प्रकृती अनुसार क्षमता विकासको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१५९. घोराही उपमहानगरपालिकाको उपयुक्त स्थानमा कम्तिमा एक वटा बाल उद्यान केन्द्र निर्माण गरिनेछ । साथै मौजुदा बालगृह आपतकालीन आश्रयगृह सञ्चालनको न्यूनतम मापदण्डलाई समयानुकूल सुधार गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१६०. गैर सरकारी संस्थाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरू अनिवार्य रूपमा नगर सभामा पेश गर्नु पर्ने नीति लिइनेछ । गैर सरकारी संस्थाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरूलाई दुर्गम वस्ती एवं पिछडिएका क्षेत्रहरूमा संचालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१६१. सरोकारवाला निकायको सहयोगमा सडक मानव मुक्त नगर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६२. सिपमुलक तालिमलाई प्रभावकारी बनाउन प्रशिक्षकको योग्यता निर्धारण गरी सम्बन्धित प्रशिक्षण केन्द्र र दक्ष प्रशिक्षकबाट मात्र तालिम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू

१६३. पूर्वाधार विकासमा सार्वजनिक-निजि-सहकारी साझेदारी ढाँचामा(पि.पि.सि.पि. मोडेल) संचालन गर्नु पर्ने आयोजनाहरूको रोष्टर तयार गरिनेछ । उपमहानगरपालिकाको गौरवका आयोजनाहरू छनौट गरी संघ सरकार, प्रदेश सरकार, अन्तरपालिका सहकार्य, निजि क्षेत्र, सहकारी तथा दातृ निकाय समेतको सह लगानीमा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ । आयोजना बैंक

तयार गरी संचालनमा ल्याइनुका साथै निर्माण सम्बन्धी आयोजनाको गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्न ल्याब स्थापनाको प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।

१६४. घोराही उपमहानगरपालिकाको चक्रपथको अवधारणा अन्तर्गत पर्ने सडक खण्डहरू (वडा नं. ११ गणेशपुर — मज्जे वडा नं. ९ बुकाली डाँडा — एकलघरुवा — कर्मटिया — मछाई — आन्द्रभरैया — वडा नं. ५ धर्ना दामोदर रोड — धारापानी — वडा नं. ३ कुहिरपानी — वडा नं. २ बलामपुरबाट नदिपारी हुँदै — वडा नं. १ सिमलतारा — विपि मार्ग — वडा नं. ४ लक्ष्मीपुर चोक — स्यालापानी — बसन्तपुर — चुक्ले पाटा — वडा नं. १७ पालुथान — मदनभण्डारी मार्ग — डवरी — वडा नं. १८ अम्बापुर — बाँसपोखरी — मसिना — गिठेपानी — रानीजरुवा — वडा नं. १३ बाहकुने — वडा नं. १२ आँखा अस्पताल रोड हुँदै गणेशपुर।) संघ तथा प्रदेश सरकारको समेत सहकार्यमा क्रमशः निर्माण गरिदै लगिनेछ ।

१६५. बबई सभ्यता उजागर गर्न तुलसीपुर उपमहानगरपालिकाको सहकार्य समेतमा बबई नदीको उत्पत्ती स्थल घोराही उपमहानगरपालिका वडा नं. १ को सिमलतारा देखि वडा नं. २, ३, ५, ६, ७, ८ र ९ तथा तुलसीपुर उपमहानगरपालिका क्षेत्र सम्म बबई नदी किनाराको दाँया बायाँ सडक निर्माण, तटबन्धन, नदिउकास, सरकारी ऐलानी प्रति जग्गाहरू संरक्षण, वृक्षारोपण तथा अन्य संभाव्य संरचना निर्माण गर्न बृहत बबई कोरिडोर आयोजनाको लागि संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

१६६. वडा कार्यालयलाई प्राप्त बजेटको सिमाबाट वडा कार्यालयले नगरसंगको लागत साझेदारीमा आयोजना कार्यान्वयन गर्न आयोजना तय गरी बजेट बिनियोजन गरेमा रु. २० लाख वा सो भन्दा माथीका आयोजना वडा तथा नगर साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत ५०-५० प्रतिशत लागत सहभागितामा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१६७. सडकहरूको गुणस्तरीयता एंव दिगोपना सुनिश्चित गर्न आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० देखि प्रिमिक्स पिच प्रविधि पूर्ण रूपमा विस्थापन गरी अस्फाल्ट र डिभिएसटी प्रविधि मात्र प्रयोगमा ल्याइनेछ साथै सडक, भवन, पुल, कल्भर्ट, नाला लगायत सिमेन्ट, छड, कंक्रीट, बिटुमिन, ग्याभिन आदी कच्चा पदार्थ प्रयोग हुने सबै आयोजना र रु. १० लाख भन्दा माथीका अन्य सबै आयोजनामा अनिवार्य ल्याब टेष्टको व्यवस्था गरिनेछ ।

१६८. घोराही उपमहानगरपालिका, वडा नं. १५ घोराही चोकमा यात्रुहरूको आवागमनलाई सहज बनाउन आकाशे पुल निर्माण गरिनेछ ।

१६९. कमजोर भौतिक संरचना रहेका वडा नं. ५, ६ र १२ का वडा कार्यालयहरूको लागि नयाँ भवन निर्माण गरिनेछ । कार्यान्वयनमा रहेका तथा अधुरा आयोजनालाई सम्पन्न गर्ने गरी बजेट परिचालन गरिनेछ ।

१७०. ग्रामिण सडकहरूलाई जुनसुकै समयमा पनि संचालन योग्य बनाउन पुल, झोलुङ्गे पुल तथा कल्भर्ट निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ । पिच सडकको नियमित मर्मत एवं दिगो व्यवस्थापनको लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा मर्मत इकाई स्थापना गरी मर्मत संभार कोष (विविध कोष)लाई सक्रिय बनाइनेछ ।

१७१. नगरको मुख्य बजार क्षेत्रमा बढ्दै गैरहेको ध्वनी , वायु प्रदुषण कम गर्न , सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा यात्रु आवागमनलाई व्यवस्थित गर्न ठूला सवारी साधनहरू (ट्रक , मिनिट्रक, ट्रीपर) को आवागमनका लागि बैकल्पिक मार्गको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

१७२. एकिकृत बस्ती विकास कार्यक्रम मापदण्ड तयार गरी जोखिमयुक्त बस्तीहरूको स्थाना न्तरण र विपद प्रभावित क्षेत्रको पुनःनिर्माण लगायतका कार्यलाई एकिकृत बस्ती विकास कार्यक्रम एवं नमुना गाउँ विकास कार्यक्रममा समाहित गरिनेछ।
१७३. संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा लखन पार्क , विज्ञान पार्क (घोराही-१२), थारु सांस्कृतिक संग्राहलय एवं बधशाला निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१७४. घोराही उप-महानगरपालिकाको केन्द्रबाट वडा केन्द्र सम्म पक्की बाटो नभएका सडक हरूलाई कालोपत्रे गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ। आयोजनाहरूको दिगोपना एवं गुणस्तरियता कायम राख्न सबै सरोकारवालाहरूको समन्वयमा निर्माण कार्यलाई एकिकृत रुपमा अगाडी बढाइनेछ।
१७५. कृत्रिम जलाशयको निर्माणलाई प्राथमिकता दिनुका साथै जलाशय बहुउद्देश्यगत क्षेत्रमा प्रयोग हुने गरी थप पूर्वाधार विकास एवं रोजगारी सिर्जना मार्फत आन्तरिक आय अभिवृद्धि गरिनेछ।
१७६. संघ र प्रदेश सरकारको समन्वयमा एक स्थानीय तहबाट अर्को स्थानीय तह र जिल्ला जोड्ने सडक निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ।
१७७. प्रदेश सरकारबाट संचालन हुने नेत्रलाल अभागी रंगशाला निर्माणको कार्य समन्वय गरी अगाडी बढाइनेछ।
१७८. घोराही -१७ मा रहेको क्रिकेट मैदानलाई अत्याधुनिक र सुबिधा सम्पन्न बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। निर्माणाधीन अटो भिलेज कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१७९. बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, वातावरणमैत्री पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ।
१८०. सबै नगरवासीलाई स्वस्थ र स्वच्छ सफा खानेपानी उपलब्ध गराउन यससंग सम्बद्ध संस्था/निकायहरूको सहकार्यमा थप आयोजना निर्माण गरिनेछ।
१८१. योजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडामा तेश्रो पक्ष अनुगमन टोली बनाई टोलीको सदस्यहरूको उपस्थितीमा मात्र सार्वजनिक परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
१८२. उपमहानगरपालिका भित्र बन्ने नयाँ घरहरू नक्सा पास गरेर मात्र बनाउने नीतिलाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ। शहरी सौन्दर्यता एवं आकर्षण बृद्धि गर्न नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सरकारी तथा निजि भवनहरूमा कलरकोड लागु गर्ने सम्बन्धमा संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ। भुकम्प प्रतिरोधात्मक संरचना निर्माण गर्न व्यक्तिगत तथा व्यवसायिक संरचनाहरूको छुटाछुट्टै मापदण्ड तयार गरिनेछ। पुरानो संरचनामा निर्माण भएका घरहरूलाई प्रबलिकरण गरी प्रतिरोधात्मक बनाउदै लगिनेछ। जमिनको अनावश्यक खण्डिकरण रोक्न एवं कृषि भूमिको संरक्षण गर्न प्लटिड गर्नु पूर्व अनिवार्य नगरपालिकाको पूर्वसहमती लिनु पर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
१८३. पार्किङ समस्यालाई सम्बोधन गर्न व्यक्तिगत, व्यवसायिक संरचना निर्माण गर्दा अन्डरग्राउण्ड पार्किङको व्यवस्था सहित संरचना निर्माण गर्ने घरधनी/संस्थालाई अन्डरग्राउण्ड खण्डको नक्सा पास निःशुल्क गरिनेछ। बजारक्षेत्रमा व्यवस्थित पार्किङ स्थल निर्माण गर्न निजि क्षेत्र/संस्था सँगको सहकार्यमा संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ।
१८४. दिगो विकासका लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गरी सोही अनुसारको नीति तथा कार्ययोजना तयार गरी लागु गरिनेछ। घोराही उपमहानगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र वार्षिक बजेट कार्यान्वयनबाट प्राप्त उपलब्धीहरूको तथ्यांक संकलन, आर्थिक, भौतिक तथा सामाजिक सूचकहरूको अवस्था बिश्लेषण गरी नियमित रुपमा आर्थिक सर्वेक्षण गरिनेछ।
१८५. पूँजीगत वजेट खर्च क्षमता अभिवृद्धि गर्न मध्यकालिन खर्चसंरचना Fame Work तयार गरी लागू गरिनेछ।

१८६. योजना कार्यान्वयनलाई वार्षिक कार्यतालिका अनुसार समयमै सम्पन्न गर्न उपभोक्ता समिति गठन कार्यविधि २०७४ वमोजिम उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू

१८७. पूर्ण सरसफाई नगर घोषणा गर्ने लक्ष्य अनुसार कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गरिने छ । सरसफाईमा “मेरो टोल मेरो जिम्मेवारी” अभियान अन्तर्गत सरसफाई सूचक तयार गरी टोल विकास संस्थालाई आफ्नो टोलको सरसफाईमा पूर्ण जिम्मेवार बनाई सरसफाई अभियान संचालन गरिनेछ । टोल विकास संस्थाले सूचक अनुसार कार्य गरी सोको प्रतिवेदन मासिक रूपमा नगर कार्यपालिकामा अनिवार्य पेश गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । सूचक हासिल गर्ने टोल विकास संस्थालाई नियमित सम्मान, अध्ययन अवलोकन भ्रमण एवं विकास कार्यक्रममा थप अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

१८८. फोहरलाई स्रोतमै वर्गीकरण गरी वर्गीकरणको आधारमा फोहर संकलन र अन्तिम व्यवस्थापन गरिने छ । गल्ने फोहर बायोग्यास प्लान्टको दिगो संचालनका लागि प्रयोग गरिने छ । नगल्ने फोहर निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी बिक्री वितरणको व्यवस्था मिलाइने छ । बायोग्यास प्लान्टको दिगो संचालनका लागि अन्तर स्थानीय तहसँग समन्वय गरी गल्ने फोहर आपूर्ति गरिनेछ ।

१८९. नगरक्षेत्रभित्र निजी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा सार्वजनिक र घुम्ती शौचालयको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ । नगरको सरसफाई व्यवस्थापनमा सामुदायिक संघ -संस्था, स्वयंसेवक अभियन्ताहरू एवं निजीक्षेत्रलाई उत्प्रेरित गरी परिचालन गरिने छ । अस्पतालजन्य फोहरको दिगो व्यवस्थापनको लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

१९०. नगरवासीको सुरक्षित खानेपानी को आवश्यकतालाई संबोधन गर्न संघ र प्रदेश सरकारसँग को समन्वय र सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । खानेपानीका मुहानहरू प्रदुषित र असुरक्षित हुन नदिन नगरको तर्फबाट अनुगमन , आर्सेनिक परिक्षण कार्यको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१९१. नदी, खानेपानीको मुहान, सार्वजनिक कुलो, पोखरी, कुवा, धारा, लगायतका पानीको मुहान सुरक्षित बनाउने अभियान संचालन गरिनेछ । यसमा स्थानीय जनताको भुमिकालाई अग्रणी बनाउदै घर , आगन, टोल, सडक सफा सुन्दर राख्न टोल विकास संस्थालाई नै जिम्मेवार बनाइनेछ ।

१९२. सामुदायिक पशुचौपायाको व्यवस्थापनका लागि चाकलीघाटमा रहेको गौशालाको स्तरोन्नती गरिनेछ ।

१९३. “घोराही नगर हरित शहर”को अवधारणा अनुसार वृक्षारोपन , सडक क्यारी संरक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ । घोराही बजार क्षेत्रभित्र छरिएर रहेका कवाड व्यवसायीहरू एकिकृत गरी ल्यान्डफिल साइडमा व्यवस्थित गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

१९४. हाल विद्यमान ल्यान्डफिल साइडलाई अझै व्यवस्थित र वातावरणमैत्री गराई फोहर व्यवस्थापन मा जिरो ल्यान्डफिलसाइटको अवधारणालाई मूर्त रूप दिने गरी कार्य अगाडी बढाइनेछ साथै सो क्षेत्रका उपभोक्ताहरूलाई फोहर व्यवस्थापनमा अनुभव आदान प्रदान गर्न अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिने छ ।

१९५. बजार क्षेत्रभित्र घरको कम्पाउन्डभित्र वर्षातमा परेको पानीलाई ढल नालामा नपठाई कम्पाउन्डभित्र नै पानीको रिचार्ज गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१९६. धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल, सार्वजनिक स्थलमा सरसफाई अभियान संचालन गरिनेछ। निजि तथा सार्वजनिक सवारी साधनमा यात्रा गर्ने यात्री तथा पैदल यात्रीलाई खुला, सार्वजनिक स्थानमा फोहर नफाल्ने बानीको विकास गर्न सरोकारवालाको सहभागितामा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। खुला तथा सार्वजनिक स्थलमा जथाभावी फोहर गर्ने व्यक्तिलाई घटना स्थलमै कारवाही गरिनेछ।
१९७. सरसफाईमा निरन्तर खटि उच्च जोखिममा रहेका सरसफाईकर्मीहरूलाई दुर्घटना तथा जोखिम बिमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
१९८. नगरको फोहर व्यवस्थापनमा खट्ने कर्मचारी, सरसफाई अभियन्ता, टोल विकास संस्था, व्यक्तिहरूलाई नगरको स्थापना दिवसमा सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
१९९. खरको छानो मुक्त नगर निर्माणको उद्देश्यलाई हासिल गर्न खरको छानो विस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२००. विपद् जोखिम न्यूनिकरण गरी पिडीतलाई राहत प्रदान गर्न स्थापित विपद् कोषलाई थप प्रभावकारी ढंगले संचालन गर्न कार्यविधि बनाई लागु गरिने छ।
२०१. विपद् प्रतिकार्यसंग सम्बन्धित सामग्री खरिद गरिनेछ । साथै विपदमा परेकाहरूको खोजी र उद्धार गर्न सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गरिनेछ।
२०२. विपद् प्रतिकार्य योजना लागु गरी विपद् पूर्वतयारी तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरणको कार्यलाई व्यवस्थित , प्रभावकारी तथा नतिजामूलक बनाईने छ। आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
२०३. वन र जैविक विविधता संरक्षण गर्न सामुदायिक वनहरूमा डडेलो नियन्त्रण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने किसिमका कार्यहरू संचालन गरिनेछ ।
२०४. जलवायु अनुकूलन कृषि प्रणाली मार्फत माटो , वायु र खाद्य प्रदूषणलाई नियन्त्रण गर्न अर्गानिक खेती एवं जैविक विषादीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२०५. सरकारले ४० माइक्रोन भन्दा कमको प्लाष्टिकको झोला उपर प्रतिबन्ध लगाए बमोजिम यस नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा ४० माइक्रोन भन्दा कमको प्लाष्टिक झोलाको प्रयोगमा कडाइका साथ रोक लगाइनेछ । प्लाष्टिकजन्य झोला प्रयोगमा नियन्त्रण गर्न कपडाका झोला उत्पादन गर्ने उद्यम व्यवसायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२०६. जल संरक्षण र जल प्रदूषण नियन्त्रणका लागि उपमहानगरपालिका भित्रका जोखिममा रहेका खानेपानीका मुहानको स्रोत पहिचान, संरक्षण र स्तरोन्नति गरिनेछ । जोखिमजन्य जलाशयहरूमा तारबारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू

२०७. सूचीकृत मेलमिलापकर्तालाई पुनर्ताजगीय तालिम सञ्चालन गरिनेछ । समाजमा हुने विवाद, मनमुटाव, पारिवारीक कलह आदिलाई द्विपक्षीय छलफल तथा मेलमिलापको माध्यमबाट निरुपण गर्दै विवाद रहित समाजको स्थापनामा जोड दिइनेछ ।
२०८. पीडित, असहाय तथा अशक्तहरूको सहयोगका लागि निःशुल्क कानूनी सहायता तथा पुनस्थापना कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ । कानूनी साक्षरता अभिवृद्धि गर्न वडा स्तरीय नागरिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

२०९. कानून कार्यान्वयन सम्बन्धमा जनप्रतिनिधिहरूलाई कानूनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । विभिन्न विषयगत कानून निर्माण गर्दा विज्ञहरूको सल्लाह सुझाव अनुसार कानूनलाई परिष्कृत गरिनेछ ।
२१०. न्यायिक समितिको प्रगति त्रैमासिक रूपमा पत्रकार सम्मेलन मार्फत सार्वजनिककरण गरिनेछ ।
२११. सहकारी संस्थाहरूको आर्थिक कारोवार पारदर्शी बनाउन सहकारी लेखा व्यवस्थापन तालिमहरू संचालन गरिनेछ । सहकारी क्षेत्रको उपयोग, परिचालन र वित्तीय सुशासन कायम गर्न संस्थाहरूको अनुगमन तथा नियमन गर्ने कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
२१२. सहकारीमा रहेको पूँजीलाई व्यवसायिक कार्यमा लगानी गरी रोजगारका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ ।
२१३. सहकारी संस्थाहरूको गुणात्मकता बृद्धि गर्न संस्था एकीकरण सम्बन्धी कार्यलाई प्रोत्साहन दिइनेछ ।
२१४. सहकारी सम्बन्धी संघीय तथा प्रदेशस्तरीय कानून र घोराही उप-महानगरपालिकाको सहकारी ऐन नियमका नवीनतम प्रावधानहरू सहकारी संस्थाहरूसम्म पुर्याउन सहकारी सचेतना सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
२१५. सहकारी संस्थाहरूको अभिलेखीकरण गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिनेछ ।
२१६. प्रधानमंत्री रोजगार कार्यक्रमलाई रोजगारी, शिप विकास र उद्यमशिलतासंग आबद्ध गरी एकिकृत रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२१७. बैदेशिक रोजगारमा जाने युवा युवतीको लागि ठगी र बिमा लगायत विविध विषयमा सचेतनामूलक तथा मनोपरामर्श कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । बिदेशबाट फर्किएका व्यक्तिलाई शिप अनुसारको व्यवसाय संचालन गर्न सहयोग गरिनेछ ।
२१८. पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि पर्यटन पूर्वाधारमा जोड दिइनेछ । घोराही उपमहानगरपालिका, वडा नं. १७, पनौरामा रहेको थारु संग्रहालयलाई साझा संग्रहालयको रूपमा विकास गरिनेछ । वडा नं ७ सिसहनियामा रहेको थारुग्रामलाई बर्बड कोरिडोर आयोजनासंग एकिकृत गरी विकास गरिनेछ ।
२१९. थारु समुदायको मटावा संस्कृती लगायत सबै समुदायका स्थानीय भाषा, कला, साहित्य, संस्कृतिको संरक्षण एवं प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
२२०. आधुनिकतासंग मेल खाने, प्रयास कच्चा पदार्थ उपलब्ध हुने र बजारको संभाव्यता भएका उपयुक्त परम्परागत शिप एवं प्रविधिको खोज, अनुसन्धान गरी संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२२१. पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचार प्रसार एवं सूचना सामग्रीलाई व्यवस्थित गर्न पर्यटन सूचना केन्द्रलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
२२२. रोजगारी तथा आयआर्जनको आकर्षक क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न हस्तकला सम्बन्धी शिप अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा जोड दिइनेछ ।
२२३. स्वदेशी तथा विदेशी तिर्थयात्रुलाई लक्षित गरी एकिकृत सेवा प्रदान गर्न सार्वजनिक धर्मशाला, शौचालय, स्नान घर निर्माण गर्न संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,**

२२४. बेरोजगार युवा युवतीलाई स्वदेशमै काम गर्ने बानीको विकास गर्न कृषि एंव गैर कृषि क्षेत्रमा शिपमुलक एवं आयआर्जन कार्यक्रम संचालन गरिने छ। गरिब घर परिवार पहिचान कार्यक्रम अन्तर्गत गरिब परिवारको प्रारम्भिक सूचिमा रहेका करिब ४५०० घरपरिवारलाई लक्षित गरी शिपमुलक क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
२२५. बेरोजगार युवा युवतीलाई वित्तीय साक्षरता तालिम उपलब्ध गराई स्थानीय स्रोत साधनको उपलब्धता, बजार माग तथा रुची अनुसारको व्यवसाय संचालन गर्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूसंग सहकार्य गरी सहूलियत ब्याज दरमा ऋण उपलब्ध गराउन समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गरिनेछ।
२२६. नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना, भई रहेका उद्यमीहरूको स्तरोन्नती प्राविधिक सेवा एवं व्यवस्थापकीय टेवा मार्फत स्वरोजगार सिर्जना गरिनेछ।
२२७. लघु उद्यमीहरूबाट उत्पादित वस्तुको बजार प्रवर्द्धनमा टेवा पुर्याउन आवश्यकता अनुसार कोशेली घर, साझा सुविधा केन्द्र एवं बिक्री कक्ष निर्माण तथा स्थापना गरिनेछ।
२२८. गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवाको माग-आपूर्ति, मूल्य, परिमाण, गुणस्तर आदि पक्षमा बजार अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिई कालोबजारी कृत्रिम अभाव,मिसावट र सिण्डिकेट जस्ता समस्याहरू निराकरण गर्न उपभोक्ता हितसंग सम्बद्ध संघसंस्था र अन्य सरोकारवाला समेतको संलग्नतामा बजार अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२२९. उपभोक्ताको हक हित सुनिश्चि त गर्न उपभोक्ता हितसँग सम्बन्धित होर्डिङ बोर्ड ,सूचना, प्रचारप्रसार एवं नगर तथा वडा स्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
२३०. उपभोक्ता हित संरक्षण गर्न स्थानीय अनुगमन समितिका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न उपभोक्ताको हकहित सम्बन्धी ऐन ,कानून र अन्तरराष्ट्रिय पद्धतिका विषयमा तालीम, प्रशिक्षण दिई सक्रिय बनाइनेछ।
२३१. उपभोक्ता हित संरक्षणव्यवसायीको उचित सुरक्षणको नारालाई सार्थक बनाउन सरोकारवाला संघसंस्थाहरूसंग सहकार्य गर्दै समुचित व्यवस्थापनमा ध्यान दिइनेछ ।
२३२. खाद्य वस्तुको गुणस्तर तथा मापदण्ड जाँच गर्न नमुना परिक्षण कार्यलाई निरन्तर गरिनेछ।
२३३. अत्यावश्यक वस्तुहरूको संचयका लागि गोदामघर र शीतभण्डार निर्माण एवं संचालन गर्न निजी क्षेत्र तथा सहकारी संघसंस्थालाई प्रोत्साहित गरिनेछ।
२३४. संघ सरकारको सहकार्य तथा समन्वयमा भूमिहिन सुकुम्बासी, भूमिहिन दलित एवं अव्यवस्थित बसोबासीको समस्यालाई समाधान गरिने छ।
२३५. उपमहानगरपालिकाको कार्यालय अन्तर्गतका विषयगत महाशाखा/शाखाहरू तथा वडा कार्यालयहरूलाई सार्वजनिक खरिदको सम्बन्धमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम मार्फत खरिद कानूनको पालनामा जोड दिइनेछ।
२३६. घोराही उपमहानगरपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका २०७९ तयार गरी लागु गरिनेछ ।
२३७. उपमहानगरपालिकाको सम्पत्तिका रूपमा रहेका जिन्सी सामग्रीहरूको संरक्षण गर्ने तथा बर्गिकृत विवरण अद्यावधिक गरिनेछ।
२३८. नविनतम र उपयोगी सूचना प्रविधिको स्रोत र सिप विद्युतीय सुशासनको लागि प्रयोग गरिनुका साथै कर्मचारीहरूलाई अनसाइट सिकाईको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२३९. सार्वजनिक सुनुवाई, गुनासो सुनुवाई अधिकारीको व्यवस्था, सामाजिक परिक्षण, स्वतः प्रकाशन गर्न पर्ने सूचनाको प्रकाशन तथा विषयगत क्षेत्रका कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिताको अध्ययन, प्रतिवेदन लगायतका विधि अपनाई सार्वजनिक जवाफदेहितालाई प्रबर्द्धन गरिनेछ ।
२४०. सार्वजनिक सेवाको बारेमा सेवाग्राहीहरूलाई विद्युतीय नागरिक वडापत्र मार्फत सहज रूपले सूचना तथा जानकारी उपलब्ध गराउनका लागि स्मार्ट हेल्प डेस्कको स्थापना गरिनेछ ।
२४१. सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरू संगको समन्वयमा सूचनाको हक कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा प्रवक्ता (कर्मचारी) को व्यवस्था गरिनेछ । वडा कार्यालय, विद्यालय, धार्मिक स्थलहरू समेतमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिनेछ ।
२४२. योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रगतीको प्रतिवेदन व्यवस्थापन सूचना प्रणाली मार्फत तयार गरी अभिलेख व्यवस्थित गरिनेछ । सेवाग्राहीहरूको गुनासो सूचना प्रविधिमा आधारित अनलाईन प्रणाली मार्फत सम्बोधन गरिने छ । व्यक्तिगत घटना दर्तामा लागु भएको अनलाईन प्रविधिको क्षेत्र विस्तार गरी आगामी आर्थिक वर्ष देखि राजस्व संकलन प्रणालीमा समेत अनलाईन भुक्तानी मार्फत राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । अनलाईन नक्सा पासको लागि संभाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
२४३. सूचना प्रविधि स्रोतको समायानुकूल अभिवृद्धि गरी कार्यालयको सेवालाई सहज, छिटो र छरितो बनाइनेछ ।
२४४. सङ्घीय सरकारको सहकार्यमा नगरको प्रोफाइल अद्यावधिक तथा डिजिटलाइज्ड गरिने छ ।
२४५. विविध विधामा पत्रकारहरूको क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । हाम्रो नगर रेडियो कार्यक्रमलाई थारु, मगर लगायत अन्य स्थानीय भाषामा समेत प्रसारण गरिनेछ । नेपाल टेलिभिजन मार्फत घोराही दर्पण टेलिभिजन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ । मिडिया क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न कार्यक्रम, पत्रकार सहायता कोष स्थापना संचालन गरिनेछ ।
२४६. प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण र उपयोग, पूर्वाधार निर्माण, वातावरण संरक्षण तथा फोहर व्यवस्थापन, आपतकालिन सेवा व्यवस्थापन, राजस्व संकलन लगायतका विषय क्षेत्रहरूमा अन्तरस्थानीय तह, संघ तथा प्रदेशसंगको सहलगानीका आयोजनाहरू पहिचान गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,

२४७. अन्तरसरकारी समन्वय तथा सहजीकरणको लागि अन्तर सरकारी समन्वय तथा सहजीकरण समिति गठन गरि स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा २६ अन्तर्गत क्षेत्रहरू संग सम्बन्धीत सम्भावित साझा लगानीका परियोजनाहरूको रोष्टर तयार गरि प्राथमिकताका आधारमा योजनामा समावेश गरिनेछ ।
२४८. जिल्ला समन्वय समिति, गैर सरकारी संस्था लगायत सरोकारवालाहरूसंगको समन्वय र सहकार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । निजि क्षेत्र तथा अन्तरपालिका सहकार्यमा नगर बस संचालन गरिनेछ ।
२४९. छिमेकी तथा मित्र राष्ट्रका नगरपालिकासंग भगिनि सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
२५०. बैंकहरूको सहकार्यमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई सरल, सहज तथा प्रभावकारी बनाइनेछ ।

२५१. सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने योग्य नेपाली नागरिकहरूलाई समयमा नै नाम दर्ता तथा नबिकरण दर्ता बारे जानकारी दिन सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२५२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीहरूको विवरण अध्यावधिक गरी एकरूपता कायम गरिनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने योग्य लाभग्राहीले सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन नचाहेमा सम्मान गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
२५३. राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजीकरण विभागको उद्देश्य अनुरूप व्यक्तिगत घटना दर्तालाई शत प्रतिशत पुर्याउन चेतनामुलक कार्यक्रम तथा दर्ता शिविर अभियान लगायत कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२५४. अनलाइन मार्फत हुने घटना दर्ता, राजश्व संकलन लगायतका सेवाहरूलाई अझ छिटो छरितो बनाउनका लागि वडा कार्यालयका कर्मचारीहरूलाई तालिम तथा गुणस्तरीय इनटरनेट सेवाको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
२५५. राजश्व अभिवृद्धि गर्न राजश्वको दायरा बढाउने, राजश्व घुम्ती टोली परिचालन तथा थप नयाँ क्षेत्र पहिचान गरी आन्तरिक स्रोत अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२५६. सबै नगरबासीहरूलाई करको दायरामा ल्याउन करदाता अभिमुखिकरण, व्यवसाय दर्ता अभियान, बजार अनुगमन तथा ऐन, कानून तथा कार्यविधि निर्माण जस्ता कार्यलाई उच्च प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ ।
२५७. घोराही उपमहानगरपालिकाको राजश्व व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन व्यवसाय दर्ता तथा नबिकरण सम्बन्धि कार्यविधि बनाइनेछ ।
२५८. राजश्व व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन राजश्व प्रशासनमा कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि, ज्ञान सिप र प्रविधिको विकासमा जोड दिइनेछ ।
२५९. आर्थिक वर्ष २०७९/०८०को राजश्व २०७९ असोज मसान्तभित्र बुझाउने करदातालाई १० प्रतिशत कर छुटको व्यवस्था मिलाइनेछ । लघु उद्यमी, महिला तथा अपाङ्गता भएको व्यक्तिले व्यवसाय दर्ता गर्दा लाग्ने दर्ता शुल्कमा शतप्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२६०. कृषि पेशालाई उच्च सम्मान गर्दै कृषि पेशा व्यवसायबाट वार्षिक रु. ३ लाख आय गरेको आय सिफारिस निःशुल्क गरिनेछ ।
२६१. “स्वेच्छिक कर सहभागितामा अभिवृद्धि, सुशासन विकास र समृद्धिभन्ने नारालाई साकार बनाउन करदाता शिक्षा तथा उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६२. नगरको सन्तुलित विकास एवं संस्थागत सुदृढिकरणका लागि आवधिक योजना, क्षेत्रगत योजना तथा क्षमता विकास योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२६३. कर्मचारीहरूबिच कार्यसम्पादन सम्झौता गरी नगरको सेवालाई थप प्रभावकारी र गुणस्तरीय बनाइनेछ ।
२६४. अध्ययन अवलोकन भ्रमण तथा क्षमता विकास तालिम संचालन गरी कर्मचारीहरूको कार्यक्षमता दक्षतामा अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२६५. कर्मचारीहरूको सेवा सुविधा सम्बन्धमा संघ सरकारको आर्थिक वर्ष २०७९/०८०को बजेट बक्तव्य मार्फत उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।
२६६. आन्तरिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्न तथा घोराही उपमहानगरपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन एवं उत्प्रेरित गर्न पर्यटन काजको व्यवस्थाका साथै कार्यदिनका आधारमा खाजा भत्ताको समेत व्यवस्था गरिनेछ ।

नगरसभका सदस्य ज्यूहरू

२६७. यस गरिमामाय नगर सभामा प्रस्तुत गरिएको प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट नगरवासीका आधारभूत आवश्यकताहरू परिपुर्ती गरि जिवनस्तरमा गुणात्मक सुधार हुदै जाने, उपलब्ध स्रोतसाधनको अत्युत्तम उपयोगबाट आर्थिक उन्नततामा टेवा पुग्ने र विकासको मूलप्रवाहमा सबै बर्ग क्षेत्र, समूह, समुदायहरू समाहित भई समावेशिताको प्रवर्द्धन मार्फत स्थानीय लोकतन्त्र सुदृढ हुने बिश्वास लिएको छु ।
२६८. उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रम उपमहानगरपालिकाको एकलो प्रयासबाट मात्र कार्यान्वयन गर्न सम्भव हुने छैन। यसका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार, राजनितिक दल, उद्योगी, व्यवसायी, सरकारी , गैरसरकारी क्षेत्र, संघ संस्था, टोल विकास संस्था, निजी व्यवसायिक क्षेत्र, पेशाकर्मी बुद्धिजिवि, संचारकर्मी लगायत सबै नगरवासी, आमा बुबा दिदी बहिनी, दाजुभाईको सक्रिय साथ र सहयोग रहने बिश्वास लिएको छु ।
२६९. अन्तमा घोराही उपमहानगरको समग्र विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्नुहुने जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनीतिक दल, निजी व्यवसायिक क्षेत्र, सरकारी र सामुदायिक क्षेत्र, श्रमिक वर्ग, नागरिक समाज, संचार जगत लगायत सम्पूर्ण नगरवासी आमामुबा, दाजुभाई, दिदी बहिनीहरूमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद!

इति सम्बत् २०७९ साल आषाढ ०५ गते रोज १ शुभम् ।